

Information till skolor gällande trafik i skolans närmiljö

Det är vanligt förekommande att Tekniska förvaltningen får in synpunkter och klagomål gällande trafiksituationen och trafikincidenter i skolans närmiljö. I många fall handlar klagomålen om att trafikregleringar inte efterlevs, att det är allmänt rörigt vid skolan vid hämtning/lämning, att bilar kör fort och att barnens väg till skolan upplevs osäker och otrygg.

Vi vill i detta dokument tipsa om olika saker som kan vara viktiga för skolor att tänka på gällande exempelvis utformning av hämta/lämna platser, placering av cykelparkeringar, samt personalparkeringar. Vi vill också informera om vikten av att skolor jobbar med beteendepåverkan gentemot vårdnadshavare för att få dem att se och förstå hur de själva kan hjälpa till att skapa en bättre trafikmiljö för sina barn i skolans närmiljö.

Samarbetet

Ett helhetsperspektiv bör vara utgångspunkt för skolrelaterade trafikfrågor där målet är att uppnå hög trafiksäkerhet, både faktisk och upplevd. För ett så bra resultat som möjligt bör kommunen, tillsammans med skolverksamheten, också jobba med beteendepåverkande åtgärder, med syftet att öka vetskapen om hur olika färdmedelsval påverkar trafiksäkerhet och folkhälsa. Informationsinsatser och beteendepåverkande åtgärder kan dels innebära att byggd infrastruktur används så effektivt som möjligt samtidigt som det kan stimulera det mest hållbara trafikantbeteendet.

Här är skolan en viktig del i informationen till vårdnadshavarna för att få dem att förstå att beroende på vilket färdmedelsval man gör så kan trafikmiljön vid skolan se annorlunda ut.

Örebro kommun är en aktiv medlem i Trafikkalendern som är Sveriges största läromedel om barn och trafik. Trafikkalendern vill inspirera och stödja skolans personal att arbeta med trafikfrågor som en del av lärandet för hållbar utveckling. Trafiksäkerhet, hälso- och miljöfrågor är ämnen som genomsyrar hela materialet. Deras ambition är att trafikundervisningen ska vara rolig, intressant och utvecklande. De anordnar också flera aktiviteter som skolor kan delta i, som till exempel en ”Gå & cykla till skolan – utmaning” som genomförs varje höst. Utmaningen handlar om att under två valfria veckor under september och oktober månad samla in så många poäng som möjligt genom att gå och cykla till skolan eller åka kollektivt.

Utöver de priser som Trafikkalendern delar ut i utmaningen vill Tekniska förvaltningen pusha elever och skolor i Örebro kommun att anta utmaningen. Därför kommer tekniska förvaltningen i år att dela ut ett eget pris till den bäst presterande klassen inom kommunen.

Trafikmognad hos barn

Barn anses inte vara trafikmogna förrän vid 10-12 års ålder, men kan variera beroende på hur bekant barnet är att röra sig i trafikmiljön. Trafikmognad beror främst av barns fysiska begränsningar vilket skiljer sig från en vuxens förmågor. Barn är ofta korta och har ett snävare synfält än vuxna. De har dessutom svårt att göra hastighets- och avståndsbedömningar, liksom att lokalisera ljud. Barns egenskaper ställer särskilda krav på säkra närmiljöer, speciellt gång- och cykelvägar till, från och vid skolan eller fritidsaktiviteter.

I en säker närmiljö vågar fler föräldrar släppa iväg sina barn på egen hand vilket är positivt för barns rörelsefrihet och egenmakt. Mängden biltrafik i skolans närmiljö, framförallt utanför skolan, har en stor påverkan på barns trafiksäkerhet. En utgångspunkt bör därför vara att minimera antalet bilar utanför skolan och anpassa ytorna vid skolan efter barns trafikmognad och rörelsefrihet. Att se till att ytor där barn vistas skiljs från ytor för biltrafiken, samt att passager och konfliktpunkter mellan barn och andra oskyddade trafikanter och biltrafik görs tryggare och säkrare är viktiga åtgärder för en trafiksäker vistelsemiljö för barnen.

Sunda & Säkra skolvägar

Sunda och säkra skolvägar bör vara i fokus för att Örebro kommuns skolbarn tryggt och enkelt ska kunna ta sig till skolan utan en vuxens sällskap. Detta ökar barns egenmakt, rörelsefrihet, folkhälsa, stärker skolresultat, främjar ökad integration och förbättrar vistelsemiljön vid skolan och dess närområde. Därigenom kan barnen utvecklas som aktiva och självständiga medborgare. Genhet och säkerhet är två aspekter som är viktiga för att barn skall cykla och gå till skolan. Den kortaste vägen är dock inte alltid den säkraste, därför är det viktigt att se på omgivningen ur ett större perspektiv. Skolpersonal och vårdnadshavare bör gå ut och analysera omkringliggande gång- och cykelvägnät för att säkerställa att det finns ”Sunda och säkra skolvägar” för barnen att ta sig till och från skolan.

Tips gällande planering av trafiklösningar vid skolor

Bilfritt vid skolans närmiljö i den utsträckning som går är att sträva efter. Stora trygghets- och trafiksäkerhetsproblem skapas när barn skjutsas med bil till skolan och fritidsaktiviteter. Många föräldrar skjutsar sina barn till skolan med bil då de anser att trafiksäkerheten utanför skolan är alldeles för osäker för att låta barnen gå eller cykla på egen hand. Detta leder till en ond spiral med fler som skjutsar sina barn. Det många inte inser är att de själv är med och bidrar till trafiksäkerhetsproblematiken vid skolan.

Biltrafik vid skolor får inte ske på bekostnad av barnens säkerhet och rörelsefrihet, varför barnens trafikmognad bör beaktas. Skolor är ju till för barnen och inte bilburna vuxna, vilket också bör avspegla hur skolornas ytor disponeras och utformas. Entréerna för gående och cyklande bör placeras i förhållande till barnens färdväg till skolan. Väl placerade och utformade cykelställ, gärna under uppsikt från byggnaden, är viktigt för att ge bästa möjliga förutsättningar för barnen att själva ta sig till skolan. Det är högst olämpligt att leda in barn på ytor avsedda för biltrafik, till exempel parkeringsplatser, ytor för hämtning/lämning, ytor för skolskjuts eller varutransporter. Tydlig utformning är viktigt för en säker skolväg och skolmiljö.

- **Cykelparkering**

Cykelparkeringens kvalitet och placering är mycket viktigt för att premiera cykelanvändandet. Cykelparkering bör placeras i alla väderstreck där elever väntas angöra ifrån (från de säkra skolvägarna). Cykelparkeringens placering bör säkerställa att cykling på/genom skolgården minimeras. Cykelparkeringen bör placeras närmare entréer än bilar får angöra och bör vara väl avskild från ytor där bilar förekommer. Mellan cykelparkering och skola bör det vara helt bilfritt.

Cykelparkeringen bör hålla en god standard med låsbarhet mot ram och vara väl upplyst. Anordning av väderskydd bör eftersträvas vid majoriteten av cykelplatserna. Mer info om utformning finns i dokumentet ”Cykelparkering – riktlinjer för Örebro kommun”.

- **Skolskjuts (Skolbuss & Skoltaxi)**

Om skolans upptagningsområde medför att skolbuss angör skolan bör plats för detta finnas i närheten av skolområdet. Skoltaxi bör angöra i anslutning till skolan. Skoltaxin är ofta ett specialfordon med ramper och annan specialutrustning som kräver mer utrymme än ett vanligt fordon. Ytor för skolskjuts bör särskiljas från övriga ytor avsedda för hämtning/lämning av barn, samt övriga trafiksituationer där det finns risk att framkomligheten för skolskjutsen påverkas negativt. Från platsen där skolskjutsen lämnar barnen bör det finnas en säker och trygg gångväg som är belyst och överblickbar till skolans entré.

- **Hämta/lämna med bil**

För att fler föräldrar ska välja att lämna/hämta sina barn vid skolan med cykel eller till fots är det viktigt att ytorna närmast skolan är avsedda för dessa behov, det vill säga utgör bilfria områden med cykelparkering av god kvalitet. De bilfria ytorna är dessutom mycket viktiga för att skapa en trygg och säker miljö intill skolan, där barnen kan röra sig fritt.

För de föräldrar som är i behov av att skjutsa sina barn till skolan med bil finns två olika alternativ till förfogande, angöringsparkering samt slinga för hämtning/lämning. Vid båda alternativen kan ett längre avstånd mellan parkering och skolans entré accepteras för att på så sätt inte dra in trafiken mot skolan där barnen rör sig. Ju längre ifrån skolan biltrafiken hålls, desto tryggare blir trafiksituationen intill skolan vilket leder till att fler vårdnadshavare låter sina barn gå/cykla ensamma till skolan.

- Angöringsparkering - Vid skolor med yngre elever finns behov hos bilburna föräldrar att kunna följa med eleverna in i skolan (upp till 8-9 år). Vid dessa skolor kan bilparkering behöva anordnas på ett acceptabelt avstånd från skolan, upp till 200 meter kan utgöra ett riktvärde, förutsatt att det inte går att köra bil närmare skolan än så.
- Slinga för hämtning/lämning - Vid skolor med äldre elever (8-9 år och uppåt) finns behov hos bilburna föräldrar att kunna släppa av elever utan att parkera bilen och följa med in i skolan. En hämtning/lämnings-slinga är i dessa fall ett bra alternativ och ger en högre kapacitet än angöringsparkering. Slingan för hämtning/lämning bör placeras så att på- och avstigning kan ske utan

att barnen behöver korsas bilvägen. Även slingan för hämtning/lämning kan med fördel placeras på ett rimligt avstånd från skolan för att på så sätt skapa en bilfri miljö närmast skolan, även här kan upp till 200 meter utgöra ett riktvärde, förutsatt att det inte går att köra bil närmare skolan än så. Detta förutsätter att det finns en säker och trygg gångväg mellan skolan och slingan för hämtning och lämning.

- **Personalparkering**

Personalparkering (cykel och bil) bör vara skild från yta där elever och föräldrar parkerar. Cykelparkering bör placeras i anslutning till personalentréer och vara försedda med väderskydd och möjliggöra låsbarhet mot ram. Bilparkering för personal kan placeras på ett längre avstånd från skolbyggnaden (upp till 400 meter) och bör vara avgiftsbelagd för att inte subventionera bilanvändandet.

- **Räddningstjänst**

Utemiljön kring skolan måste säkerställa att räddningstjänsten kan komma fram till skolbyggnaden och runt på fastigheten.

- **Varustransporter & sophämtning**

En skolbyggnad bör skilja elevernas entréer från varuintag/sophantering. Varustransporter och sophämtningsfordon bör inte hänvisas till ytor där barn rör sig. Backsituationer i närheten av barn bör undvikas. Varustransporter till skola bör styras till andra tider än när många barn vistas ute samtidigt (skolstart/slut).